

Hoofdstuk 8

Het zevende zegel en het gouden wierookvat (8:1-5)

“En toen het [Lam] het zevende zegel opende, kwam er een stilzwijgen in de hemel, ongeveer een half uur. En ik zag de zeven engelen die vóór God staan en hun werden zeven bazuinen gegeven. En een andere engel kwam en hij ging bij het altaar staan met een gouden wierookvat; en hem werden veel reukwerken gegeven, opdat hij [kracht] zou geven aan de gebeden van alle heiligen op het gouden altaar dat vóór de troon was. En de rook van de reukwerken steeg op met de gebeden van de heiligen uit [de] hand van de engel vóór God. En de engel nam het wierookvat en vulde het met het vuur van het altaar en wierp dat op de aarde; en er kwamen donderslagen, stemmen, bliksemstralen en een aardbeving”

Het patroon van de gebeurtenissen in het boek Openbaring, waarbij zeven handelingen elkaar opvolgen en de zevende van de reeks weer in zeven nieuwe handelingen uiteenvalt, doet denken aan wat het volk Israël in opdracht van God moest doen bij de stad Jericho, alvorens het beloofde land te kunnen binnentrekken. De HERE had toen tegen Jozua gezegd:

*“Zie, Ik geef Jericho met zijn koning, de krachtige helden, in uw macht. **Gij moet om de stad heen trekken, terwijl alle krijgslieden één maal om de stad heen gaan; zó moet gij zes dagen doen, terwijl zeven priesters zeven ramshorens voor de ark uit dragen. Maar op de zevende dag moet gij zevenmaal om de stad heen trekken en de priesters zullen op de horens blazen. Wanneer men op de ramshoorn de toon aanhoudt en gij het geluid van de hoorn verneemt, dan moet het gehele volk een luid gejuich aanheffen en de stadsmuur zal ineensstorten en het volk moet daarop klimmen, ieder recht voor zich uit”** (Jozua 6:2-5)*

Als aanvulling op het gebod van de HERE had Jozua het volk bevolen:

***“Gij zult niet juichen en uw stem niet laten horen, ja, laat er geen woord uit uw mond uitgaan tot op de dag dat ik u zeg: Juicht! – dan moet gij juichen”** (Jozua 6:10)*

Iets dergelijks vinden we hier. Het Lam, dat in het Hebreeuws dezelfde naam draagt als Jozua, opent het zevende en laatste zegel van de verzegelde boekrol. De lossersakte is nu geheel geopend. De Losser die door het betalen van een prijs het erfdeel (of “lotsdeel”) heeft gekocht, kan dat erfdeel nu voor de rechtmatige eigenaar gaan opeisen. Net zoals Israël toen het eenmaal de Jordaan was overgestoken het beloofde land in bezit ging nemen – allereerst de stad Jericho. Daarbij moest het volk een doodse stilte bewaren. Alleen het geluid van de *sjofaar*,

de ramshoorn, mocht worden gehoord: zes dagen lang gedurende één enkele omgang rond de stad en de zevende dag gedurende zeven omgangen.

Zoals de HERE tegen Jozua zei: “Ik geef Jericho met zijn koning, de krachtige helden, in uw macht” (Jozua 6:2), zo zegt Hij nu tegen de Messias: “Het koningschap over de wereld is aan jou, jij zult als koning heersen tot in de eeuwen der eeuwen” (vgl. Openbaring 11:15). Zoals Jericho uiteindelijk viel, zo klinkt in het laatste Bijbelboek: “Gevallen, gevallen is het grote Babylon!” (Openbaring 14:8, 18:2). Zoals Jericho’s muur uiteindelijk ineens stortte (vermoedelijk vanwege een aardbeving die God had bewerkt, Jozua 6:5,20), zo vindt er bij het uitgieten van de laatste toornschaal een ontzaglijke aardbeving plaats, waardoor de steden van de volken instorten en het grote Babylon wordt verwoest (Openbaring 16:18-19). Zoals Jericho met vuur werd verbrand (Jozua 6:29), zo zal Babylon met vuur verbrand worden (Openbaring 18:8,9,18).

Zoals Israël in doodse stilte naar Jericho optrok en zes dagen éénmaal, maar op de zevende dag zevenmaal, om de stad heentrok, zo valt er wanneer het Lam de boekrol volledig heeft geopend een diepe stilte in de hemel, waarna er zeven “bazuinen” worden geblazen – terwijl de zevende bazuin uiteenvalt in de zeven schalen van de zeven laatste plagen.

De betekenis van het **“stilzwijgen in de hemel”** is door de profeet Zacharia op de volgende manier verklaard:

“Zwijg, al wat leeft, voor het aangezicht des HEREN, want Hij maakt zich op uit zijn heilige woning” (Zacharia 2:13).

Ook de profeet Habakuk heeft gezegd:

*“... de HERE is in Zijn heilige tempel. **Zwijg** voor Hem, gij ganse aarde!”* (Habakuk 2:20)

Het stilzwijgen geeft aan dat God “zich opmaakt” om zijn heilige woning te verlaten en rechtstreeks in het wereldgebeuren te gaan ingrijpen. Zijn gerichten zullen openbaar worden. Wat binnenkort gaat plaatsvinden, zal in toenemende mate de hand van de Almachtige verraden en niet meer aan menselijk handelen kunnen worden toegeschreven.

Het halve uur van stilzwijgen in de hemel heeft vermoedelijk nog een aanvullende betekenis. De “zielen onder het altaar” hadden tot God geroepen en gevraagd: “Tot hoelang, heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt U ons bloed niet aan hen die op de aarde wonen?” (Openbaring 6:10). En de op aarde levende gelovigen hadden tijdens de grote verdrukking dag en nacht tot God geroepen en Hem gesmeekt om de komst van Zijn rijk (Lukas 18:7). De verhoring van dat gebed is nu aanstaande. De HERE is zich aan het gereedmaken. Hij zal het bloed van de martelaren gaan wreken en al het onrecht dat op aarde is begaan gaan rechtzetten.

Alle schepselen mogen daarom “stil zijn”. In de Hebreeuwse Bijbel staat immers geschreven:

*“Goed is het, **in stilheid** te wachten op het heil des HEREN”* (Klaagliederen 3:26)

En:

*“Waarlijk, mijn ziel keert zich **stil** tot God, van Hem is mijn heil”* (Psalm 62:2)

De gebeden van de heiligen zullen aanvankelijk wel tot ontzagwekkende gerichten leiden, maar uiteindelijk tot de komst van Gods heil: het lang verwachte rijk van de Messias.

En ik zag de zeven engelen die vóór God staan en hun werden zeven bazuinen gegeven. Uit het bepaald lidwoord dat Johannes gebruikt, blijkt dat hij spreekt over zeven engelen die in het laatste Bijbelboek al eerder waren vermeld. Het gaat om DE zeven engelen, die de lezers welbekend waren. Johannes had hen aangeduid als “de zeven geesten die voor Gods troon zijn” (Openbaring 1:4), “de zeven geesten van God” (Openbaring 3:1, 4:5), of “de zeven geesten van God, uitgezonden over de hele aarde” (Openbaring 5:6). In de Hebreeuwse Bijbel wordt over God gezegd, dat Hij “zijn engelen tot geesten maakt en zijn dienaars tot een vuurvlam” (Psalm 104:4, Hebreeën 1:7). Engelen zijn dus geesten. Bij de zeven die in Openbaring 8:2 worden genoemd gaat het om heel bijzondere engelen. Ze staan “vóór God”, als hooggeplaatste dienaren of hovelingen voor Zijn troon. In het boek Daniël worden ze “wachters” genoemd (Daniël 4:13,17,23) omdat ze in Gods tegenwoordigheid op Zijn bevelen wachten en voortdurend klaarstaan om die uit te voeren. De engel Gabriël is één van de zeven, want tegen de priester Zacharia, de vader van Johannes de Doper, zei hij: “Ik ben Gabriël, die voor God sta” (Lukas 1:19).

Gezien de positie van de engelen (“vóór God”, of “voor Gods troon”) worden de bazuinen hen gegeven om een opdracht van de Schepper te gaan uitvoeren. Uit het feit dat er op bazuinen (of *sjofarim*, d.w.z. ramshoorns) geblazen gaat worden, blijkt dat er oorlog uitbreekt en dat de Almachtige ten strijde trekt (vgl. Openbaring 12:7, 16:14). Binnen Israël hadden “trompetten” een signaalfunctie. Ze dienden niet alleen om het leger bij elkaar te roepen voor de oorlog, maar ook om Israël “in gedachtenis te brengen voor het aangezicht van de HERE... zodat het van haar vijanden verlost zou worden” (Numeri 10:9). Wanneer de richters of de koningen het volk wilden oproepen tot de strijd of de vijand in verwarring wilden brengen, dan lieten ze op de hoorn blazen (Richteren 3:27, 6:34, 7:8,16,18; 1 Samuël 13:3). Bazuingeschal zal er volgens de profeten ook klinken wanneer de “grote dag des HEREN nabij is” (Jeremia 4:5, Joël 2:1-2; Zefanja 1:14-18).

“En een andere engel kwam en hij ging bij het altaar staan met een gouden wierookvat”. Het is niet juist om over de identiteit van de “andere engel” te gaan fantaseren, en het is on-Bijbels om van deze engel te beweren dat het de opgestane Zoon van God is. De Zoon van God is geen engel, Hij is ver boven de

engelen verheven! (Hebreeën 1:5-14, Efeze 1:20-23; 1 Petrus 3:22). In het visioen van Johannes wordt de opgestane Heer Jezus voorgesteld als het Lam (vgl. 8:1) maar niet als een engel. Het enige dat met zekerheid kan worden gezegd over de engel die Johannes bij het altaar ziet, is dat het niet één van de zeven geesten is die voor Gods troon zijn, maar “een andere engel”.

Uit het feit dat de andere engel zich bij het altaar opstelt met een gouden wierookvat in zijn hand (8:3-4) blijkt dat hij van plan is om de HERE een reukoffer te gaan brengen. Dat de engel bij het altaar gaat staan is niet verwonderlijk, gloeiende kolen van het altaar werden in de eredienst van het volk Israël immers gebruikt om reukwerk te ontsteken voor de HERE (Leviticus 16:12). Een gouden wierookvat hoorde bij het Heilige der heiligen van de tempel en de tabernakel (Hebreeën 9:4, vgl. Leviticus 16:12-13). De ceremoniën in het aardse heiligdom waren een zinnebeeld of een schaduw van de werkelijke eredienst die zich afspeelt in de hemel (Hebreeën 8:5, 9:23-24). Het altaar vóór de troon is het hemelse reukofferaltaar, want in het aardse heiligdom stond het gouden reukofferaltaar “vóór het voorhangsel, dat vóór de ark der getuigenis is, vóór het verzoendeksel dat boven het getuigenis is”(Exodus 30:6). Het verzoendeksel van de ark (of, zoals Luther vertaalt, de “genadetroon”) was ooit de aardse troon van God. Daar kwam God met zijn volk samen (Exodus 30:6).

“en hem werden veel reukwerken gegeven, opdat hij [kracht] zou geven aan de gebeden van alle heiligen op het gouden altaar dat vóór de troon was. En de rook van de reukwerken steeg op met de gebeden van de heiligen uit [de] hand van de engel vóór God”. Wat koning David ooit van God verlangde: “Laat mijn gebed als reukoffer voor Uw aangezicht staan” (Psalm 141:2), dat ziet Johannes in zijn visioen gebeuren. Aan de engel worden “veel reukwerken gegeven”- ongetwijfeld in opdracht van God – en de engel zorgt ervoor dat de welriekende geur van die reukwerken zich mengt met de gebeden van de heiligen die zich op het gouden altaar bevinden, zodat ze gezamenlijk opstijgen tot God. De gebeden van de heiligen zijn de hemelse realiteit die met de aardse ceremonie van het reukoffer overeenstemt. En God verleent zelf “geur” of “kracht” aan die gebeden. Menselijke gebeden zijn per definitie gebrekkig en onvolmaakt, maar de Schepper neemt die onvolmaaktheden weg zodat ze voor Hem aanvaardbaar worden. “Een bekrachtigd gebed van een rechtvaardige vermag veel” (Jakobus 5:16).

Wat de “heiligen” uit Israël tijdens de grote verdrukking zullen bidden, kunnen we afleiden uit verschillende Psalmen:

*“O God, houd U niet stil, zwijg niet en blijf niet werkeloos, o God.
Want zie, Uw vijanden tieren, Uw haters steken het hoofd op.
Zij smeden een listige aanslag tegen Uw volk,
En beraadslagen tegen uw beschermelingen.
Zij zeggen: Komt, laten wij hen als volk verdelgen,
Zodat aan de naam van Israël niet meer wordt gedacht...”*

Doe hun als Midjan, als Sisera, als Jabin aan de beek Kison” (Psalm 83:2-5,10)

*“Zoals men de aarde doorploegt en openscheurt,
zo liggen onze beenderen verstrooid aan de rand van het dodenrijk...
Behoed mij voor de strik die zij mij spanden,
voor de vallen der bedrivers van ongerechtigheid.
Laten de goddelozen in hun kuilen vallen,
altegader, terwijl ik ontkom” (Psalm 141:7,9-10)*

*“Geef hun naar hun handeling
en naar hun schandelijk gedrag,
geef hun naar het werk van hun handen,
vergeld hun naar hun doen” (Psalm 28:4)*

*“Vergeld onze naburen in hun boezem zeventvoudig
de smaad waarmee zij U bejegenen, o HERE” (Psalm 79:12)*

“En de engel nam het wierookvat en vulde het met het vuur van het altaar en wierp dat op de aarde; en er kwamen donderslagen, stemmen, bliksemstralen en een aardbeving”. Vuur dat op de aarde wordt geworpen is in de Bijbel het symbool van een vernietigend oordeel dat door God wordt bewerkt en waarbij Zijn vijanden worden verdelgd. Een duidelijk voorbeeld van deze symbolische handeling is in Ezechiël 10:2 te vinden, en de betekenis van de handeling wordt in Ezechiël 9:1-10 verklaard. Een verklaring van het symbool is ook te vinden in de volgende aankondigingen van de profeten:

“Ik zal vuur werpen in Magog en onder hen die in gerustheid de kustlanden bewonen, en zij zullen weten dat Ik de HERE ben” (Ezechiël 39:6)

“Vuur en zwavel zal Ik doen neerregenen op hem (= Gog), op zijn krijgsbenden en op de vele volken die met hem zijn” (Ezechiël 38:22)

“Doch Ik zal een vuur in zijn (= Israëls) steden werpen; dat zal haar burchten verteren” (Hosea 8:14)

Ik zal...

“vuur werpen in Hazaëls huis, zodat het Benhadads burchten verteert” (Amos 1:4)

“vuur werpen binnen de muur van Gaza, zodat het zijn burchten verteert” (Amos 1:7)

“vuur werpen binnen de muur van Tyrus, zodat het zijn burchten verteert” (Amos 1:10)

“vuur werpen in Teman, zodat het Bosra’s burchten verteert” (Amos 1:12)

“vuur werpen in Juda, zodat het Jeruzalems burchten verteert” (Amos 2:5)

Wanneer God vuur werpt op de aarde, dan is het met de bolwerken van Zijn vijanden gedaan. In zijn visioenen had Johannes eerder gezien, hoe er “bliksemstralen, stemmen en donderslagen” van Gods troon uitgingen, voorboden van een naderende storm (4:5). Nu het vuur van het altaar op aarde is geworpen, worden die “donderslagen, stemmen en bliksemstralen” voor de aardbewoners waarneembaar, in de vorm van een aardbeving (8:5).

De eerste bazuin (8:6-7)

“En de zeven engelen die de zeven bazuinen hadden, maakten zich gereed om te bazuinen. En de eerste bazuinde, en er kwam hagel en vuur vermengd met bloed, en het werd op de aarde geworpen, en het derde deel van de aarde verbrandde, en het derde deel van de bomen verbrandde, en al het groene gras verbrandde”

De zeven engelen zijn de zeven geesten van God waarover in de Openbaring al meerdere malen was gesproken (1:4, 3:1, 4:5, 5:6, 8:2). In Openbaring 5:6 waren ze “de zeven horens van het Lam” genoemd. Zoals de horens van een hoefdier als aanvalswapens kunnen worden gebruikt wanneer het dier zijn tegenstanders wil uitschakelen, zo voeren deze zeven engelen in opdracht van het Lam de bazuin-gerichten uit. Ze blazen in de hemel op ramshoorns, bazuinen of trompetten, en elk bazuinsignaal heeft dramatische gevolgen voor de mensen die op aarde leven.

Het Griekse voegwoord *kai* kan als “en” worden vertaald, maar heeft in het Nieuwe Testament dikwijls ook een verklarende betekenis. In Openbaring 8:7 is dat vermoedelijk eveneens het geval. Toen de eerste engel op de bazuin blies, begon het op aarde te hagelen. Maar het was géén gewone hagel. Er kwam hagel, **“namelijk vuur vermengd met bloed, en het werd op de aarde geworpen”**. Johannes zag iets uit de lucht vallen dat er uitzag als hagelstenen. Die stenen waren echter niet wit maar bloedrood van kleur. Ze bestonden niet uit ijs maar – gezien het vervolg van zijn verslag – uit druppels of klonten van een uiterst brandbare vloeistof. Ze vielen gloeiend of brandend naar beneden. De gevolgen van deze natuurramp waren vreselijk: **“het derde deel van de aarde [dat wil in de Bijbel zeggen: het droge, het landoppervlak, zie Genesis 1:10] verbrandde, en het derde deel van de bomen verbrandde, en al het groene gras verbrandde”**. Waar de “bui” viel, verbrandde alles – niet alleen de bomen en het gras, maar letterlijk alles. Voordat hij de bomen en het gras noemt zegt Johannes immers dat “het derde deel van de aarde verbrandde”.

Het groene gras wordt speciaal vermeld om aan te geven dat de hitte buitengewoon fel en de vernietiging totaal is. Het loof van bomen en struiken is gevoeliger voor verbranding dan het gras. Om de omvang van bosbranden te beperken legt een beheerder daarom dikwijls brandgangen aan in het bos. Maar in

de ramp die Johannes zich ziet voltrekken blijft er zelfs geen sprietje gras meer in leven. De dieren op het veld komen om. En onder de mensen die zich in brandbare woningen of in het open veld bevinden zullen er ongetwijfeld talloze slachtoffers vallen. Het oordeel van de eerste bazuin heeft veel overeenkomst met de zevende plaag waarmee het land Egypte werd getroffen (Exodus 9:13-35). Daarbij kwam ieder die op het veld was om en van het veldgewas bleef niets over. Maar de ramp die Johannes zag was erger. Er flikkerde hier geen vuur door de hagel *heen* (zoals dat ooit in Egypte gebeurde), maar de hagel *bestond* uit vuur, of uit een brandende vloeistof die er uitzag als bloed. Toen de hagel ophield was één derde van het landoppervlak veranderd in een smeulende ashoop. De vermelding van “bloed” geeft vermoedelijk aan dat de HERE het bloed van Zijn uitverkorenen die tot Hem hebben geroepen (6:10) begint te wreken. “Tot hoelang?” was tot *nu*. De dag van de wraak is aangebroken! De aardbewoners worden getroffen door een plotseling verderf (1 Thessalonicenzen 5:3).

De tweede bazuin (8:8-9)

“En de tweede engel bazuinde, en [iets] als een grote berg, brandend van vuur, werd in de zee geworpen; en het derde deel van de zee werd bloed, en het derde deel van de schepselen in de zee, die zielen hadden, stierf, en het derde deel van de schepen verging”

Toen de tweede engel op zijn bazuin had geblazen, zag Johannes “[iets] als een grote berg” dat in de zee werd geworpen. Het was geen berg, maar het had de afmetingen van een berg. Het zag er uit als een vulkaan die aan het uitbarsten is, want het brandde als vuur. Volgens de ziener werd het in antwoord op de bazuinstoot vanuit de hemel in DE zee geworpen. In de oorspronkelijke tekst staat er een bepaald lidwoord voor het woord “zee”. Het gaat blijkbaar om een bekende zee, een zee die iedere Bijbellezer zou moeten kennen.

Wanneer er in de Bijbel over DE zee wordt gesproken, dan betreft het niet de oceanen in het algemeen, of al het zoute water op onze planeet. In het eerste hoofdstuk van Genesis wordt immers het volgende gezegd:

“En God noemde het droge aarde, en de samengevloeiende wateren noemde Hij zeeën” (Genesis 1:10)

Wanneer Johannes het oog zou hebben gehad op de oceanen, dan zou hij hebben geschreven dat er “iets als een berg in de zeeën werd geworpen”. Maar dat schreef de ziener niet. Uit het feit dat er in Openbaring 8:8 over “de zee” wordt gesproken, blijkt dat Johannes het heeft over de zee die de zeven gemeenten maar al te goed kennen: de zee die aan hun provincie grenst, dus de Egeïsche of de Middellandse Zee. In de boeken van de profeten wordt dit “de grote zee” genoemd (Ezechiël 47:10). Het hemellichaam dat er uitziet als een berg en dat in die zee wordt geworpen is vermoedelijk een kolossale meteoriet.

De gevolgen van die inslag zijn vreselijk en worden door de ziener beschreven. Eén derde van het water in de zee neemt de kleur van bloed aan en wordt voor elk levend wezen giftig. In dat deel van de zee komen dus alle dieren om. En in datzelfde deel van de zee vergaan alle schepen – vanwege de kracht van de botsing en de vloedgolven die daardoor ontstaan.

De derde bazuin (8:10-11)

“En de derde engel bazuinde, en er viel uit de hemel een grote ster, brandend als een fakkel, en zij viel op het derde deel van de rivieren en op de bronnen van de wateren. En de naam van de ster wordt Alsem genoemd. En het derde deel van de wateren werd alsem, en velen van de mensen stierven door de wateren, omdat zij bitter waren gemaakt”

Als de derde engel op zijn bazuin blaast, ziet Johannes een “grote ster” uit de hemel vallen. Met “een ster, brandend als een fakkel” is mogelijk een komeet bedoeld. Maar het zou ook kunnen gaan om een grote meteor die een lange weg aflegt door de aardse atmosfeer, op die weg verbrandt en voor een menselijke waarnemer de aanblik van een fakkel biedt. Terwijl het voorwerp dat eruit zag als een “grote berg” in zijn geheel brandde (8:8), brandt de “grote ster” als “een fakkel”, dat wil zeggen: aan één kant. Uit de opmerking van de ziener dat de ster “valt op het derde deel van de rivieren en op de bronnen van de wateren” blijkt dat de “ster” tijdens dit branden vergaat tot een gas of tot fijn stof dat over een derde deel van het landoppervlak wordt verspreid, en in het zoete water terechtkomt.

Hoe vers 11 moet worden vertaald, is niet helemaal duidelijk. Het Griekse woord *apsinthos* is een aanduiding van “alsem” (een giftige plant), maar het betekent letterlijk “ondrinkbaar”. De vertalers hadden vers 11 dus ook als volgt kunnen weergeven:

“En de naam van de ster wordt Ondrinkbaar genoemd. En het derde deel van de wateren werd ondrinkbaar, en velen van de mensen stierven door de wateren, omdat zij bitter waren gemaakt”.

Uit de Bijbeltekst kan niet worden afgeleid dat de “vallende ster” uit alsem bestaat of de wateren in alsem verandert. Maar de ster maakt het zoete water volstrekt ongenietbaar en voor mensen giftig. Bitter is in de Bijbel de tegenpool van “smakelijk” of “zoet” (Openbaring 10:9-10), en in figuurlijke zin de tegenpool van “liefdevol” (Kolossenzen 3:19). Vanwege de zonde van afgoderij heeft de HERE eens tegen Israël en tegen Israëls profeten gezegd:

“Zie, ik spijzig hen met alsem, ik drink hen met gifsap” (Jeremia 9:15, 23:15)

In het oordeel van de verwoesting en de ballingschap is deze profetie van Jeremia in vervulling gegaan (Klaagliederen 3:15, 19). Nu ziet Johannes hoe de volken alsem

te drinken krijgen. En ook over hen komt het gericht vanwege afgoderij (vgl. Openbaring 9:20).

De vierde bazuin (8:12)

“En de vierde engel bazuinde, en het derde deel van de zon en het derde deel van de maan en het derde deel van de sterren werd getroffen, opdat het derde deel daarvan verduisterd zou worden en de dag voor een derde deel daarvan niet zou lichten en de nacht eveneens”.

Wanneer de vierde engel op zijn bazuin blaast, is verduistering het gevolg. Uit de woorden van Johannes blijkt dat zowel het daglicht als het nachtelijke licht van de maan en de sterren aan kracht inboeten. Van de normale lichtsterkte blijft maar twee derde over.

Het oordeel van de vierde bazuin is waarschijnlijk een logisch gevolg van de drie oordelen die eraan vooraf zullen gaan. Door de branden die na het blazen van de eerste bazuin ontstaan, en door de inslagen van de tweede en derde bazuin zal er stof en rook in de aardse atmosfeer terecht komen. Stof- en rookdeeltjes zullen het licht van de zon, de maan en de sterren tegenhouden waardoor er minder licht op het aardoppervlak valt (vgl. Openbaring 9:2). In veel profetieën uit de Hebreeuwse Bijbel is voorzeggd dat de komende dag des HEREN een dag van duisternis zal zijn (Jesaja 13:10, Joël 2:2, Amos 5:18,20; Zefanja 1:15).

De gerichten die Johannes zag voltrekken nemen stapsgewijs in omvang toe. Aan de apokalyptische ruiters werd macht gegeven “over het *vierde* deel van de aarde om te doden” (Openbaring 6:8). De bazuingerichten treffen het *derde* deel van de aarde, het zoete water en de zee (Openbaring 8:7-11). En door de schaalgerichten die Johannes zich later zag voltrekken, worden de *hele* zee en *al* het zoete water aangetast (Openbaring 16:3,4).

De roep van de arend (8:13)

“En ik zag en ik hoorde één arend vliegen in [het] midden van de hemel, die met luider stem zei: Wee, wee, wee hun die op de aarde wonen, vanwege de overige stemmen van de bazuin van de drie engelen die gaan bazuinen”

De vertaling van het Griekse woord *aetos* (en het Hebreeuwse woord *nesher*) met “arend” is omstreden. Binnen het boek Openbaring komt dit woord voor in 4:7, 8:13 en 12:14. In Mattheüs 24:28 staat hetzelfde woord, en daar is het als “gier” vertaald:

“Waar het aas is, daar zullen de gieren zich verzamelen” (Mattheüs 24:28)

De uitdrukking “midden van de hemel” (Gr. *mesouranema*) komt in het Nieuwe Testament slechts drie maal voor: hier, in Openbaring 8:13, in Openbaring 14:6 en in Openbaring 19:17. Bij “het midden van de hemel” zou men kunnen denken aan het zenit, de plaats waar de zon rond het middaguur staat. Maar de uitdrukking kan ook in verticale zin worden opgevat. Het midden van de hemel betekent dan: “hoog in de lucht”, halfweg tussen het aardoppervlak en de bovengrens van de aardse atmosfeer. De vogel vliegt op een plek waar hij voor iedereen goed zichtbaar is en vanwaar zijn “luide stem” door iedereen kan worden gehoord (vgl. 14:6).

Arenden of gieren kunnen niet spreken. De vogel die Johannes zag, moet daarom worden opgevat als een “teken”. En dat teken wordt alleen goed begrepen als we aan een gier denken. Wanneer er gieren verschijnen dan is de dood van een stervend dier nabij. Zo duidt de vogel die Johannes zag vliegen op het naderende einde van “hen die op de aarde wonen”. De betekenis van het symbool wordt in Openbaring 19:17 verklaard. Alle vogels in het midden van de hemel zullen spoedig “vlees mogen eten van koningen, vlees van oversten over duizend, vlees van sterken, vlees van paarden en van hen die daarop zitten en vlees van allen, zowel van vrijen als van slaven, van kleinen als van groten”.

Dat dit de betekenis van het symbool is, blijkt ook uit wat de arend roept: “Wee, wee, wee hun die op de aarde wonen”. Hun einde is nabij en het zal geen zacht maar een afschuwelijk einde zijn. De uitdrukking “hun die op de aarde wonen” wordt meestal in geestelijke zin opgevat. Het zou gaan om mensen die alles verwachten van het huidige bestaan, mensen die zich op aarde thuis voelen. Maar de uitdrukking kan ook een letterlijke betekenis hebben. In Filippenzen 2:13 staat “hen die op de aarde zijn” tegenover “hen die in de hemel” en “hen die onder de aarde” zijn. “Hen die op de aarde zijn” betekent dus: de op aarde levende mensen, in tegenstelling tot de gestorvenen (hen die onder de aarde zijn) en de uit de doden opgestane en verheerlijkte mensen (hen die in de hemel zijn). De oordelen die Johannes zag plaatsvinden, voltrekken zich op het aardoppervlak. Na het blazen van de eerste vier bazuinen wordt dat oppervlak belaagd *vanuit de hemel* (8:7,8,10,12). Als gevolg van het blazen van de vijfde en zesde bazuin wordt de aarde geteisterd door *onderaardse* machten (9:2-3, 9:14). Steeds zijn de op aarde levende mensen het doelwit.

* * * * *